وەزارەتی دارایی و ئابووری

ژمارە: ٤٢٢٦/٤/٩ لە ٢٠٢٠/٦/٢٩

پاڵپشــت بــە مــاددەی (٧، ٨، ٩، ١٠) لە یاســای چاکســازی لە مــووچە و دەرمــاڵە و بەخشــین و ئیمتیازاتەکان و خانەنشینی لە هەرێمی کوردستان – عێراق وە پەیڕەوی یاسای چاکسازی ژمارە (٤)ی ســاڵی (٢٠٢٠) وە ئامــاژە بــە کۆبوونــەوەی لیــژنەی دەرکــردن و پێــداچوونەوەی ڕێنمــایی دارایــی لە ڕێکەوتی (٢٠٢٠/٦/٢١) بڕیاردرا بە:-

ڕێنمایی ژمارە (١٣) ساڵی ٢٠٢٠

ڕێنمایی تایبەت بە خانەنشینی

یەکەم:

١- هەموو ئەو پلە و ناونیشانی وەزیفی کە لەخوارەوە هاتووە خانەنشین بوونیان یەک دەخرێتەوە بە هەمـان مەرج و پێوەرەکـانی خانەنشـین بـوونی فەرمـانبەران لە پـلە گشـتیەکانی وەزیـفە لە سـەر میلاکی شارستانی و سەربازی هێزەکانی ئاسایشـی نـاوخۆ ،سـەرۆکی هەرێـم ،سـەرۆکی پەرلەمـان ،سەرۆکی ئەنجوومەنی وەزیران ، جێگرەکانیان ،ئەندامانی پەرلەمان وەزیرەکان و ئەوانەی بە پلەی ئەوانـن و بریکـاری وەزارەت وئەوانەی مـووچەی بریکـاری وەزارەت وەردەگـرن و خـاوەنی پـلەی تایبەتەکان و بەرێوەبەرە گشـتیەکان و ئەوانەی بە پـلەی بەرێـوەبەری گشـتی و ئەوانەی مـووچەی بەرێوەبەری گشتی وەردەگرن سەرۆک و ئەنـدامانی ئەنجـومەنی پارێزگاکـانی هەرێـم و گشـت ئەو کەسانەی کە بە پێ ی خشـتەی کـارپێکراوی مـووچە لە هەرێمـی کوردسـتان ، مـووچە و دەرماڵەی هەردوو پلەی باڵا (أ) و (ب) وەردەگرن لە سەر میلاکی شارستانی و سـەربازی هێزەکـانی ئاسایشـی ناوخۆ.

٢- مووچەی خانەنشینی بـۆ ئامـاژە پێکـراوان لـە خـاڵی (١)ی سـەرەوە هەژمـار دەکرێـت بەم شـێوەی خوارەوە :-

أ- ڕێژەی(١٥٪)پانزە لەسەدا لەکۆی گشتی دوا مووچە ودەرماڵەی ئەوەی لەکاتی خزمەتدا وەردەگرێت

ب- ڕێــژەی(١،٥٪)یەک ونیــو لەســەدا لەکــۆی گشــتی دوا مــووچە ودەرمــاڵەی لەکــاتی خزمەتــدا وەردەگرێت

ج- دەرماڵەی بڕوانامە بۆ ئاماژە پێکراوان خەرج دەکرێت کە لە بڕگەی یەکەم / ١،ئاماژەیان پێکراوە بەم شێوەی خواەوە :-

١- دەرماڵەی بڕوانامەی ئامادەیی بە ڕێژەی (١٪) یەک لە سەدا لە کۆی گشتی دوا مووچە وە دەرمـاڵە ، ئەوەی لە کاتی خزمەتدا وەری دەگرێت ، دەخرێتە سەر مووچەی خانەنشین .

٢- دەرماڵەی بڕوانامەی دبلۆم بە ڕێژەی (٢٪) دوو سەدا لە کۆی گشتی دوا مووچە وە دەرماڵە ، ئەوەی لە کاتی خزمەتدا وەری دەگرێت ، دەخرێتە سەر مووچەی خانەنشین.

٣- دەرماڵەی بروانامەی بکالۆریۆس بە ڕێژەی (٤٪) چوارلە سەدا لە کۆی گشتی دوا مووچە وە دەرماڵە ، ئەوەی لە کاتی خزمەتدا وەری دەگرێت ، دەخرێتە سەر مووچەی خانەنشین.
٤- دەرماڵەی بروانامەی دبلۆمی باڵا وە ماستەر بە ڕێژەی (٦٪) شەش لە سەدا لە کۆی گشتی دوا مووچە وە دەرماڵە ، ئەوەی لە کاتی خزمەتدا وەری دەگرێت ، دەخرێتە سەر مووچەی خانەنشین.
٥- دەرماڵەی بروانامەی دکتۆرا بە ڕێژەی (٨٪) هەشت لە سەدا لە کۆی گشتی دوا مووچە وە دەرماڵە ، ئەوەی لە کاتی خزمەتدا وەری دەگرێت ، دەخرێتە سەر مووچەی خانەنشینی.
د- شایستەی مووچەی خانەنشینی نابێت لە ڕێژەی (٥٠٪)پەنجا لە سەد تێپەر بکات لە کۆی گشتی دوا مووچە وە دەرماڵە ئەوەی لە کاتی خزمەتدا وەریدەگرێت.

دووەم:

١- فەرمانبەران بەو پێناسەی کە لە یاسای خانەنشینی یەکگرتووی بەرکار لە هەرێمدا هاتووە، لەگەڵ هەموو ئەوانەی کە ئاماژەیان پێکراوە لە بڕگەی (یەکەم / ١). شایستەی مووچەی خانەنشینی دەبن بە مەرجێک خزمەتی خانەنشینیان لە (١٥)پانزە ساڵ کەمتر نەبێت وەتەمەنیان لە(٤٥) ساڵ کەمتر نەبێت جگە لە حالەتەکانی مردن یان شەهید بوون یان خانەنشین بوون بە هۆکاری تەندروستی وە ئەو حاڵەتانەی کە لە یاسایی خانەنشینی بەرکاردا هاتووە بە دەرکراوە .
٢- ئەوانەی ڕاسپێردراون بە خزمەتی گشتی کە لە بڕگەی (یەکەم /١)ئاماژەیان پێ کراوە وە مەرجەکانی هاتوو لە بڕگەی (دووەم/١)نایانگرێتەوە ئەوا شایستەی مووچەیەکی خانەنشینی دەبن بە ڕەچاوکردنی هەمان پێوەرەکانی هاتوو لە بڕگەی (یەکەم /٢)، بە مەرجیک لە ڕێژەی (٢٥٪) بیست و پێنج لە سەد تێپەرنەبێت لە کۆی گشتی مووچە و دەرماڵە ئەوەی لەکاتی خزمەت وەردەگرێت، دەخرێتە سەر مووچەی خانەنشین .
٣- ئەوەی لەبڕگەی(دووەم/٢) ، هاتووە بەردەوام دەبێت تاوەکو ئەو کاتەی ئەو حاڵەتانە دەگونجێنرێت لە گەڵ مەرجەکانی هاتوو لە بڕگەی(دووەم/١)
٤- ئەوەی بە بڕگەی (دووەم/٢) هاتووە ئەو کەسانە ناگرێتەوە کە لە دوای بەکاربوون و جێبەجێ کردنی یاسایی چاکسازی ژمارە (٢) وە پەیڕەوی ژمارە (٤)ی ساڵی (٢٠٢٠) وە ڕێنمایی داراییەکان رادەسپێردرێت بۆ خزمەتی گشتی.

سێیەم:

١- ئەندام پەرلەمان بەئارەزوو مەندانە بۆی هەیە دەست بەرداری ماف و شایستە خانەنشین بوون بێت بۆ ئەم مەبەستە پێویستە لە ماوەیەک لە (٣٠) ڕۆژ تێپەر نەبێت لە ڕێکەوتی بەرکاربونی یاسای چاکسازی ژمارە (٢) ی ساڵی (٢٠٢٠) وە داوا کاریەک پێشکەش بە دیوانی سەرۆکایەتی پەرلەمانی کوردستان بکات بە مەبەستی وەرگرتنی ڕێکارە یاساییە پێویستەکان.

٢- ماوەی خزمەتی خولی پەرلەمانی بۆ مەبەستی سەرمووچە و بەرزکردنەوەی پلە وە خزمەتی خانەنشینی هەژمار دەکریت بۆ ئەو پەرلەمانتارەی کە دەگەرێتەوە بۆ سەر وەزیفەکەی پێشووی .

٣- حوکمەکانی برگەکانی (یەکەم و دووەم و سێیەم) هەموو ئەو کەسانە دەگرێتەوە کە لە بڕگەی (یەکەم /١)ئاماژەیان پێکراوە وە لە پێش بەرکاربوونی یاسای چاکسازی ژمارە (٢)ی ساڵی (٢٠٢٠) وە رێنمایەکانی خانەنشین بوون، پێویستە خۆیان بگونجینن لەگەڵ حکومەکانی ئەم یاسایە .

٤- ئەوانەی کە لە بڕگەی(یەکەم /١)ئاماژەیان پێکراوە وە خزمەتی خانەنشینیان نەگەیشتۆتە (١٥) ساڵ تاوەکو ماوەی سێ ساڵ دەخرێتە سەر خزمەتەکانیان وە هاوشێوەی پلە وەزیفیە گشتیەکان بۆ ئەوەی بگەنە تەمەنی خانەنشینی سەپێنراو(ئیجباری) ، بەمەرجیک لێبرینی خانەنشینی (توقیفات تقاعدیە) ئەو ماوەیە بدات .

٥- هەڵوەشاندنەوەی دەست لە کار کێشانەوەی هەموو ئەوانەی کە لە بڕگەی(یەکەم /١)ئاماژەیان پێکراوە وەکە بە ئارەزووی خۆیان دەگەرێنەوە سەر وەزیفەی پێشوویان کە پێشتر فەرمانبەری حکومەت بوون وە راژەکانیان بۆ هەژمار دەکرێت بە مەبەستی سەر مووچە وە پلە بەرزکردنەوە وە مەبەستەکانی خانەنشینی ، وە لەسەر لایەنە پەیوەندارەکان پێویستە پلەی وەزیفی وە تەرخانکراوی داراییان بۆ دابین بکات هەروەها سەر پشک دەبن لە هەڵبژاردن وەرگرتنی مووچەی خانەنشینی یان مووچەی ئەو وەزیفەیەی کە بۆی دەگەرێتەوە.

٦- هەموو ئەوانەی کە لە بڕگەی(یەکەم/١)ئاماژەیان پێکراوە جگە لە راسپێردراوان بە خزمەتی گشتی شایستەی مووچەی خانەنشین دەبن بە هەمان ئەو پێوەر و مەرجانەی کە لە بڕگەی(یەکەم /٢)وە (أ،ب،ج،د) وە بڕگەی دووەم (١ و ٢ و ٣ و ٤)، شایستەی مووچەی خانەنشینی دەبن بە رێژەیەک کە نابێت (٦٠٪) تێپەر بکات لە کۆی گشتی دوا مووچە و دەرماڵە لە کاتی خزمەتدا وەریدەگرێت .

٧- سەرجەم دادوەران و داواکاری گشتیەکان شایستەی مووچەی خانەنشینی دەبن بە رێژەی (٧٠٪) حەفتا لە سەد تێپەر نەکات لە کۆی گشتی دوا مووچە وە دەرماڵەکانیان کە لە خزمەتی وەزیفی بەپێی یاسا بەرکارەکان وەریدەگرێت.

چوارەم:

١- بەرێوەبەرایەتی گشتی خانەنشینی سەر بە وەزارەتی دارایی و ئابووری چەند لیژنەیەکی لاوەکی بە هاوئاهەنگی لایەنە پەیوەندارەکانی پەرلەمان وە ئەنجومەنی دادوەری پێک دەهێنێت بەمەبەستی بەدواچوونەوە بەلیستی خانەنشینان و دڵنیابوون لە شایستەی یاسایی وە تۆمار بوونیان لە سیستەمی بایۆمەتری .

٢- ئەنجوومەنی دادوەری وە پەرلەمانی کوردستان بە مەبەستی جێبەجێ کردنی خاڵی (١) نوێنەری خۆیان دیاری دەکەن بۆ هاوئاهەنگی لیژنە لاوەکیەکان.

پێنجەم:

١- پاڵپشت بە ماددەی (٨) لە یاسایی چاکسازی ژمارە (٢)ی ساڵی (٢٠٢٠) ئەنجومەنی وەزیران گشت بەڕێوەبەرایەتیەکانی خانەنشینی و فەرمانگە و یەکەی ئیداری و دارایی کە مووچەی خانەنشینیان لێ خەرج دەکرێت (شارستانی وسەربازی وە هێزەکانی ئاسایشی ناوخۆ وە یەکە رێک نەخراوەکانی هێزەکانی پێشمەرگە) هەڵدەوەشێنێتەوە.

٢- دوای خاڵی (١) لە سەرەوە ، هەموو میلاک و موڵک و ماڵی گواستراوەی ئەو بەڕێوەبەرایەتی و فەرمانگانەی کە لەخاڵی یەک ئاماژەیان پێکراوە بەهەمان بریار دەگوازرێنەوە بۆ سەر بەڕێوەبەرایەتی گشتی خانەنشینی سەر بە وەزارەتی دارایی و ئابووری.

٣- بەڕێوەبەرایەتی گشتی خانەنشینی سەر بە وەزارەتی دارایی و ئابووری هەیکەل بەندیەکی تازە بۆ ئەو بەڕێوەبەرایەتیە گشتییە ئامادە دەکات وە ئەنجومەنی وەزیران پەسندی دەکات .

٤- لە سەر وەزارەتە پەیوەندیدارەکان (پێشمەرگە و ناوخۆ) پێویستە لە رێگەی لیژنەی تایبەت ئەرکی پێسپاردنی هەموو دۆسیەکانی خانەنشینی شارستانی و سەربازی هێزەکانی ئاسایشی ناوخۆ وە یەکە رێکنەخراوەکانی هێزەکانی پێشمەرگە کە لە خاڵی (١) ، (٢)ـەوە ئاماژەیان پێکراوە بە لیژنەیەکی تایبەت لە بەڕێوەبەرایەتی گشتی خانەنشینی سەر بە وەزارەتی دارایی و ئابووری کە بۆ وەرگرتنی هەموو دۆسیەکان پیک بهێنرێت لە ماوەیەکی کورت کە لە (٧) رۆژی تێپەر نەکات وە لیژنە لاوەکیەکان ئەرکی پێداچوونەوە لەسەر لیستی خانەنشینان بکەن وە دڵنیابنەوە لە تۆمارکردنیان لە سیستەمی بایۆمەتری .

شەشەم:

بەپێی ماددەی(٩) لە یاسای چاکسازی ژمارە (٢) ی ساڵی (٢٠٢٠) دەبێت :-

١- هەردوو وەزارەتی دارایی و ئابووری و وەزارەتی پێشمەرگە ناوی ئەو خانەنشینانە بەرز دەکەنەوە کە بە پلەی(وەزیر، بریکاری وەزارەت، راویژکار، بەڕێوەبەری گشتی) وەهەر پلەیەکی تایبەت کە دراوەتەوە ئەو پێشمەرگانەی کە لە ڕیزی بزووتنەوەی رزگاری خوازی کوردستان بوون پێش رێکەوتی (١٩٩١/٣/٥) ، بە مەبەستی هەڵوەشاندنەوەی بریاری خانەنشین بوونیان، وە لە بڕی ئەوە بریاری پێویست بدرێت لە سەر چارەنووسی بریاری خانەنشین بوونیان بەپێی یاساکانی (٣٣) ساڵی (٢٠٠٧) وە یاسایی ژمارە (٣٤) ی ساڵی(٢٠٠٧) وە یاسایی ژمارە (٣٦) ی ساڵی (٢٠٠٧) وە بەپێی تایبەتمەندی .

٢- بەپێی ماددەی (١٠) لە یاسای چاکسازی ژمارە (٢)ی ساڵی (٢٠٢٠) .

٣-وەزارەتی دارایی وئابووری و وەزارەتی پێشمەرگە نـاوی سـەرجەم ئەو کەسـانەی کە بە نایاسـایی یان پلەی وەزیفی بەرزتر لە پلەی شایستەی خۆیان خانەنشین کراون یان لەسەر بنەمای نایاسـایی ئەژماری خزمەتی ساڵانی وەزیفی یان بۆ کـراوە وخانەنشـین کـراون مەبەسـتی ڕاسـت کـردنەوەی مووچەکانیـان بەرزدەکەنەوە بـۆ سـەرۆکایەتی ئەنجـومەنی وەزیـران لەژێـر ڕۆشـنایی یاسـا بەرکارەکان بۆ ئەو مووچەی کە بەپێی یاسا شایستە دەبن .

حەفتەم:

١- گشت وەزارەتە پەیوەندارەکان و بەڕێوەبەرایەتی گشـتی خانەنشـین سـەربە وەزارەتـی دارایـی و ئابووری لەکاتی دروست بـوونی هەر ئاسـتەنگێک و نـارونیەک لە جێبەجـێ کردنـی ئەم ڕێنماییـانە بۆیان هەیە داوای هاوئاهەنگی و روونکـردنەوە بـکەن لەبەڕێـوەبەرایەتی گشـتی بـوودجە لیـژنەی دەرکردنی ڕێنمایەکان.

٢- هیچ کەسێک خانەنشین ناکرێت لە ژێر هیچ ناونیشانێک ئەگەر پێشتر بە شایسـتە بـوونی یاسـایی لە تۆمارەکان داتابەیسی سیستەمی بایومەتری پەیڕەوکراو لە لایەن حکومەتی هەرێمی کودستان تۆمار نەکرابێت و بەرایی نەبێت.

٣-مووچەی خانەنشینی بۆ میراتگری یاسایی (المستحق) خەرج ناکرێت تاوەکو تۆمار نەکرێت لە داتا بەیسی سیستەمی بایۆمەتری لە هەرێمی کوردستان.

هەشتەم:

١- حوکمەکانی یاسایی چاکسازی ژمارە (٢) ی ساڵی ٢٠٢٠ بەمەبەستی خانەنشینی هەموو حالەتەکانی پێش بەرکاربوونی دەگرێتەوە پێویستە خۆیان بگونجێنن لەگەڵ ئەم یاسایە.

٢- کار بەهیچ دەقێکی یاسایی یان بڕیارێکی ناکۆک لەگەڵ حوکمەکان یاسای ژمـارە (٢)ی سـاڵی ٢٠٢٠ ناکرێت

٣- یاسای خانەنشینی خاوەن وەزیـفە باڵاکـانی هەرێمـی کوردسـتان/عێـراق ژمـارە(٣٦)ی سـاڵی ٢٠٠٤ هەلدەوەشێتەوە کار بەیاسا بەرکارەکانی خانەنشین لە هەرێمی کوردستان دەکرێت.

٤- ئەم ڕێنمـاییە جێبەجـێ دەکرێـت لە ڕێکەوتـی دەرچـوونی کـاری پـێ دەکرێـت و لـە ڕۆژنامـەی وەقایعی کوردستان بڵاو دەکرێتەوە.

ئاوات شیخ جەناب نوری
وەزیری دارایی و ئابووری